

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

The Creation of English Tourism Route Guidebook to Promote Tourism In Sisaket Province

นางสาวธัญทิพ บุญเยี่ยม*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ แล้วสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 30 คน แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) กลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 25 คน

ผลการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า จังหวัดศรีสะเกษ มีแหล่งท่องเที่ยวในหลายอำเภอ ทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงของเส้นทางท่องเที่ยว แต่เนื่องจากข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการบริการ ระบบการจัดการ การประชาสัมพันธ์ ยังไม่มีประสิทธิภาพสูงใจนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และยังมีข้อจำกัดทั้งเรื่องบุคลากรและงบประมาณที่จะนำมาสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คู่มือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละแห่งยังมีน้อยมาก และยังขาดในส่วนของคู่มือและเอกสารนำเที่ยวฉบับภาษาอังกฤษ ที่ให้ข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยว

จากการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 17 แห่ง แบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง ผู้วิจัยได้รวบรวมปรับปรุงข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้ใช้คู่มือ โดยผลการประเมินคู่มือเส้นทางนำเที่ยวของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษ เล่มคู่มือซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว กำหนดการเดินทาง แนะนำร้านอาหาร ของฝาก ที่พัก ข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี ซึ่งแสดงถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมชุมชน

คำสำคัญ: คู่มือเส้นทางนำเที่ยว, องค์ประกอบ, ความเชื่อมโยง, การท่องเที่ยว, จังหวัดศรีสะเกษ

*สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Corresponding Author; Email: thanyathip.b@sskru.ac.th

Abstract

The research “The Creation of English Tourism Routes Guidebook to Promote Tourism in Sisaket Province” aimed to study the components and connections of tourism in Sisaket Province and to create an English tourism routes guidebook to promote tourism in Sisaket Province. The researcher collected data from 30 samples selected by purposive sampling method divided into two groups: 1) five key informants and 2) twenty-five foreign tourists.

The research findings on the components and connections of tourism in Sisaket Province revealed that there were several natural, historical, and cultural tourist attractions in many districts. The three main components led to connections of tourism routes. In contrast, the information on tourism and services, management, and publicity did not attract both Thai and foreign tourists due to the limitation of staff and budget used to support the publicity. In addition, there were very few tourism guidebooks and documents in English language providing information and routes related to tourism in each tourist place.

According to the study of the components and connections of the 17 major tourist attractions in Sisaket Province, they were divided into four routes. The researcher collected and improved data based on comments from the experts and users. The evaluation results showed an average of 4.14 from the experts and 4.16 from the users. Both of them were at a high level. The researcher created English tourism routes guidebook providing information about itinerary, restaurants, souvenirs, accommodation, and recommendations on traveling along each route, including the tourism routes linking to natural tourist attractions which represented the various forms of beauty in the landscapes. Moreover, it presented the historical and archeological sites which represented the local history, art, and culture of each community.

Key Words: Tourism Routes Guidebook, Components, Connection, Tourism, Sisaket Province

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันที่เศรษฐกิจถดถอยและประสบปัญหาต่างๆมากมาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่ง ที่ทุกประเทศในโลกต่างใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตนเองเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้แก่ชุมชน ดังจะเห็นได้จากในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิตินักท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2503 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทาง ทั่วโลก 69 ล้านคน และเพิ่มเป็น 565 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2538 และจากการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวของ World Tourism Organization (WTO) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางทั่วโลกในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 1,000 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2563 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 1,550 ล้านคน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 29)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดการพัฒนารัฐกิจอันเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกพื้นที่ ตลอดจนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรม ที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราจำนวนมาก จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศ 10 ล้านคน สร้างรายได้ 309,300 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548: 3) และในปี พ.ศ.2547 มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 86.45 ล้านคน ซึ่งแยกเป็นการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ จำนวน 74.80 ล้านคน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 11.65 ล้านคน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสิ้น 667,536.83 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547: 1-3) ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงหันมาให้ความสำคัญสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในปัจจุบันมีการจัดโครงการรณรงค์การท่องเที่ยวต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ใน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545: 95) ได้กำหนดให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางระดับสากล (World Class Destination) ไม่ว่าจะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว การให้บริการรวมถึงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2551 ที่มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ที่สามารถกระจายรายได้และโอกาสพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548: 16)

ถึงแม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่การท่องเที่ยวก็นับเป็นอุตสาหกรรมที่บอบบาง หากขาดการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นวัตถุดิบทางการท่องเที่ยว ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการกำหนด

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน โดยการผลักดันให้เกิดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับ และพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อมุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสำคัญในระดับภูมิภาคหรือประเทศต่อไป

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UNWTO (World Tourism Organization (UNWTO), 2005) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า คือการใช้หลักความยั่งยืนกับมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในภาพของการบริหารจัดการธุรกิจ จำเป็นจะต้องมีการจัดการที่ดีเยี่ยมเพื่อดำรงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

โดยยึดหลักการกระจายอำนาจและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ภุริวัจน์ เดชอุ่ม, 2556; สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2554) โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (ปิรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, 2559) และสานต่อความยั่งยืนด้วยการดำเนินธุรกิจภายใต้การมีจิตสำนึกรักษ์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้รูปแบบ 7 Green concept ประกอบด้วยหัวใจสีเขียว (Green heart) รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green logistics) แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green attraction) การบริการสีเขียว (Green service) ชุมชนสีเขียว (Green community) กิจกรรมสีเขียว (Green activity) การบริการสีเขียว (Green service) และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมสีเขียว (Green plus) (Tourism Marketing Strategy Division, 2016) เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้บริหารจัดการการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ และ ผู้ประกอบการสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางหรือกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพการบริการของธุรกิจให้ยังคงเติบโตต่อไปได้ ภายใต้สถานการณ์ความไม่ปกติอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID -19 (ขวัญฤทัย เดชทองคำ, 2563) แต่ การเติบโตตามการคาดการณ์ข้างต้นถือเป็นการเติบโตในระดับที่น่าพอใจแม้ในสถานการณ์ภาพรวมทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน (Ministry of Tourism & Sport, 2020)

ทั้งนี้เนื่องจากศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก และความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่า ซึ่งเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจต่อการบริการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจอย่างมาก (ร้อยละ 84.97) (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563: 19) และนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ มีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประชาชน แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

กีฬา, 2563: 271) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ในรูปแบบสังคมออนไลน์ Facebook, Instagram, Website, Line, Line Open chat, ซึ่งมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่งจากการศึกษาของ (ศิริเพ็ญ ดาบเพชร, 2561) ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว (Richards, 2011) นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่และเพิ่มพูนศักยภาพของนักท่องเที่ยวจากแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID -19 บรรเทาหรือคลี่คลายลง (Richards, 2009)

และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดศรีสะเกษ แต่ยังคงขาดองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวและยังขาดคู่มือเส้นทางนำเที่ยวในการเข้าถึงข้อมูล การท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันหากมีคู่มือเส้นทางนำเที่ยว จะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวได้สะดวกเพิ่มขึ้นอีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นตัวตั้งหรือเริ่มต้นในการศึกษาและค้นคว้าก่อน แล้วตามเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ได้จากเชิงปริมาณในประเด็นที่ต้องการเน้นให้เห็นแจ่มชัดมากขึ้น โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) จำนวน 5 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 25 คน ในการสุ่มตัวอย่างทำการประเมินแบบสอบถาม ใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญหรือไม่เฉพาะเจาะจง (Accidental Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา กำหนดประเด็นการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง จากนั้นได้พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลการเดินทาง เส้นทางนำเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดศรีสะเกษ จากเส้นทางท่องเที่ยว 4 เส้นทางดังนี้

1. เส้นทางอำเภอเมืองศรีสะเกษ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

2. เส้นทางอำเภออุทุมพรพิสัย ห้วยทับทัน
3. เส้นทางอำเภอปรังค์ภู ชุขันธ์และภูสิงห์
4. เส้นทางอำเภอกันทรลักษ์ และขุนหาญ

จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการอิงตามประเภทของข้อมูลที่เก็บคือ ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บจากพื้นที่ก่อนการกำหนดเนื้อหาเพื่อจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยว และข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ในการประเมินคู่มือแนะนำเที่ยว และการวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองโดยการใช้คู่มือแนะนำเที่ยวภาษาอังกฤษ โดยใช้โปรแกรม SPSS ด้วยสถิติเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพของคู่มือ โดยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยใช้ร้อยละ (Percentage) สอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ใช้คู่มือแนะนำเที่ยวภาษาอังกฤษ โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจในการใช้คู่มือแนะนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้านตามประเด็นหลักในการวิจัย คือ ด้านการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ และการสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

1. ด้านการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของ

1.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีองค์ประกอบหลักๆ คือ

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีมากมายในหลายอำเภอ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ซึ่งแสดงถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

การบริการการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจเป็นตัวดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน

ตลาดการท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนากาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อกิจกรรมอื่นๆ

องค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้าน ต่างมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ความสัมพันธ์ทั้ง 3 เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน หรือทัศนศึกษา ซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงและจากการบริการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดี การ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ประชาสัมพันธ์ที่ดี การเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วนด้านเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นกลไกเชื่อมโยงในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

1.2 ความเชื่อมโยงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว เป็นการกำหนดให้ทราบถึงว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการอย่างไร หรือหากมีแหล่งท่องเที่ยวจะมีการสร้างการรับรู้อย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดทางด้านการตลาดมากำหนด โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงสร้างแรงจูงใจการท่องเที่ยว เช่นการทำประชาสัมพันธ์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อมูลการท่องเที่ยว ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นในเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า คู่มือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแต่ละแห่งยังมีน้อยมาก และที่มีส่วนใหญ่ก็เป็นข้อมูลภาษาไทย ซึ่งยังขาดในส่วนของคู่มือ และเอกสารนำเที่ยวฉบับภาษาอังกฤษ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว กำหนดเวลาในการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ไม่สามารถอ่านและเข้าใจภาษาไทยได้ จึงไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดเป็นข้อขัดข้องในการที่จะส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ และมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและองค์ความรู้ของบุคลากรที่จะจัดทำคู่มือและเอกสารนำเที่ยวฉบับภาษาอังกฤษ หากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน มีข้อมูลดังกล่าว ก็จะสามารถดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งช่วยให้องค์ประกอบและความเชื่อมโยงทางด้านการท่องเที่ยว มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และยังทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

2. การสร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

หลังจากการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ จากนั้นดำเนินการจัดทำคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 17 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 เมืองศรีสะเกษ ได้แก่ วัดมหาพุทธาราม (วัดพระโต), ตึกขุนอำไพพาณิชย์, สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ศรีสะเกษ, พระธาตุเรืองรอง, วัดพระธาตุสุพรรณหงส์

เส้นทางที่ 2 อุทุมพรพิสัย ห้วยทับทัน ได้แก่ ปราสาทสระกำแพงน้อย, ปราสาทสระกำแพงใหญ่, ปราสาทห้วยทับทัน

เส้นทางที่ 3 ปรางค์กู๋ ขุขันธ์ และภูสิงห์ ได้แก่ ปราสาทตาเล็ง, ปราสาทบ้านสมอ, ปราสาทปรางค์กู๋, วัดไพรพัฒนา

เส้นทางที่ 4 กันทรลักษ์ ขุนหาญ ได้แก่ ผามออีแดง (อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร), ปราสาทโดนตวล, วัดปามหาเจดีย์แก้ว (วัดล้านขวด), น้ำตกสำโรงเกียรติ, น้ำตกห้วยจันทร์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

คู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษประกอบไปด้วยข้อมูลเส้นทางนำเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยว และกำหนดการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่มีความเชื่อมโยงกัน

จากการศึกษาองค์ประกอบและความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 17 แห่ง แบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง ผู้วิจัยได้รวบรวมปรับปรุงข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้ใช้คู่มือ

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. การจัดรูปแบบ	4.20	มาก
2. ข้อมูลเนื้อหา	4.30	มาก
3. การใช้ภาษา	4.40	มาก
4. ภาพประกอบ	3.80	มาก
5. ภาพรวมของความถูกต้อง เที่ยงตรงของเนื้อหา ข้อมูล และความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษ	4.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	มาก

โดยผลการประเมินคู่มือเส้นทางนำเที่ยวของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก

การประเมินความพึงพอใจคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ใช้คู่มือ

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. การจัดรูปแบบ	4.00	มาก
2. ข้อมูลเนื้อหา	4.30	มาก
3. การใช้ภาษา	4.25	มาก
4. ภาพประกอบ	4.10	มาก
5. ภาพรวมของความถูกต้อง เที่ยงตรงของเนื้อหา	4.15	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	มาก

ผลการประเมินความพึงพอใจคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ใช้คู่มือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษให้เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและผู้สนใจ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

สรุปและการอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 17 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นคู่มือนี้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดมีแผนที่จะส่งเสริม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความเชื่อมโยงทางด้านองค์ประกอบของเส้นทางท่องเที่ยว แต่เนื่องจากปัญหาเรื่องงบประมาณ บุคลากรที่มีความรู้ การบริหารจัดการ ทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในส่วนของการให้ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยวยังพบว่ามี การประชาสัมพันธ์น้อย ทำให้การสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงแรงจูงใจการท่องเที่ยวน้อยลง โดยเฉพาะกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวตลอดทั้งปี และข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นข้อมูลภาษาไทย ยังไม่มีคู่มือ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแต่ ละแห่งที่เป็นภาษาอังกฤษมากพอให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหรืออ่านข้อมูลแล้วสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วย ตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารจาก แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ (2563) ในส่วนของข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ รวบรวมข้อมูล ปรับปรุงพัฒนามาเป็นคู่มือเส้นทางนำเที่ยวภาษาอังกฤษเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ คู่มือนี้สร้างเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คนในชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ที่สนใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญยพงศ์ สารรัตน์ และคณะ (2561) เกี่ยวกับแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านห้วย จังหวัดศรีสะเกษ พิมพ์วิ วิจารณ์รุ่งสัจย์ และคณะ (2554) ที่การสร้างคู่มือ สำหรับมัคคุเทศก์เพื่อแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรี จังหวัด เพชรบุรี และ อุดมลักษณ์ เพ็ญรพัฒน์ (2560) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ และการวิจัยนี้คล้ายกับ นนทิภัค เพียรโรจน์ และคณะ (2558) ในด้านของการ เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว และการจัดโปรแกรมนำเที่ยว ซึ่งเป็นโปรแกรมนำเที่ยวภาษาไทยและเน้นการ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และกัลยาณี กุลชัย (2561) ที่สร้างเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 3 ชุมชนในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเน้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวชุมชนเท่านั้น แต่สิ่งที่แตกต่างและเพิ่มเติมของคู่มือเส้นทางนำเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษนี้คือ เล่มคู่มือเป็นภาษาอังกฤษซึ่งมีข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว กำหนดการเดินทาง แนะนำร้านอาหาร ของฝาก ที่พัก ข้อควรปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความ เชื่อมโยงทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ซึ่งแสดงถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า คู่มือเส้นทางนำเที่ยวฉบับภาษาอังกฤษสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามา เที่ยวจังหวัดศรีสะเกษนี้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองจากการอ่านคู่มือ เป็น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

แหล่งข้อมูลสำหรับคนในชุมชนท้องถิ่น สถานศึกษาในการเรียนการสอนเพิ่มเติม การศึกษาเพื่องานภาคีท้องถิ่น ใช้เป็นข้อมูลเนื้อหาภาษาอังกฤษในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ที่มีข้อมูลการท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆของจังหวัดศรีสะเกษให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายจากแหล่งต่างๆ เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และสื่อต่างๆ พัฒนาคู่มือเพิ่มเติมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาอื่นๆอีก เพื่อเป็นการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลในการท่องเที่ยว

2) จัดสรรงบประมาณให้แก่บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในการวิจัยทางด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมเพิ่มความรู้ให้แก่คนในชุมชน สถานศึกษาในชุมชน ในด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างศักยภาพของบุคคลให้มากขึ้น สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาได้มากขึ้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2548, 19 มกราคม). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2551*.
https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411.
- กัลยานี กุลชัย. (2561). แนวทางการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21(21).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งชาติ*. การท่องเที่ยวของอนุรักษ์.
- _____. (2547). *ททท. การท่องเที่ยว*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2563). ความสำคัญของคุณภาพการบริการสู่ความสำเร็จของธุรกิจท่องเที่ยวภายใต้วิกฤติ Covid 19. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*, 21(3).
- ธัญพงค์ สารรัตน์ และคณะ. (2561). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านห้วยนังจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 2(3).
- นนทิภักดิ์ เพียรโรจน์ และคณะ. (2558). การเชื่อมโยงเส้นทางและการส่งเสริมการตลาดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม 4 จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารวิทยาการการจัดการ*, 32(2).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปรีณธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 250-268.
- แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ. (2563, 11 ธันวาคม). *แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษฉบับทบทวนปี (2561-2565)*.
<https://drive.google.com/d/1tc7dUuMaKCQLMVHxps4ppn5pOLrC-Ju7/view>
- พิมพ์ระวี วรรณรุ่งสัจย์ และคณะ. (2554). การสร้างคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์เพื่อแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 4(2).

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- ภูริวัจน์ เดชอุ่ม. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับภาษาไทย*, 33(2), 331-366.
- ศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2561). องค์ประกอบการท่องเที่ยวและช่องทางการสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวอนาคต กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(1), 79-98.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *โครงการค่าใช้จ่ายสำหรับสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย, รายงานผลความพึงพอใจการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2563*. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2554). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)*. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- อุดมลักษณ์ เพ็ญรพัฒน์. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 12(2).
- Ministry of Tourism & Sports. (2005, January 17). *Tourism Statistics*.
https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411.
- Richards, G. (2009). *Creative Tourism and Local Development*. In: Wurzbarger, R., Pattakos, A. and Pratt, S. (eds) *Creative Tourism: A Global Conversation*. Santa Fe Sunstone Press.
- _____. (2011). Creativity and Tourism: the State of the Art *Annals of Tourism Research*.
Annals of Tourism Research, 38(4), 1225-1253.
- Tourism Marketing Strategy Division. (2016). TAT Review Thailand Tourism in 2017 Thailand as a Preferred Destination. *E-Journal of Applied*, 4(4).
- World Tourism Organization (UNWTO). (2005, January 19). Sustainable Development of Tourism. <http://sdt.unwto.org/en/content/about-us-d>